

BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ VE ARAŞTIRMALARI DERGİSİ BANU Journal of Health Science and Research

DOI: 10.46413/boneyusbad.1434659

Özgün Araştırma / Original Research

Hemşirelik Bölümü Klinik Eğitimcisi Tarafından Verilen Sözel Geri Bildirimin Öğrencilerin Algılanan Stres, Akademik ve Klinik Öz Yeterlilik Düzeylerine Etkisi The Effect of Verbal Feedback Given by the Clinical Instructor of Nursing Department on Students' Perceived Stress, Academic and Clinical Self-Efficacy Levels

Olga İNCESU¹ Gizem ŞAHİN BAYINDIR²

¹ Dr. İstanbul Üniversitesi -
Cerrahpaşa Florence
Nightingale Hemşirelik
Fakültesi, Beceri
Laboratuvarı, İstanbul,
Türkiye

² Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul
Üniversitesi-Cerrahpaşa
Florence Nightingale
Hemşirelik Fakültesi, Ruh
Sağlığı ve Hastalıkları
Hemşireliği A.D., İstanbul,
Türkiye

Sorumlu yazar /
Corresponding author

Olga İNCESU

olga.incesu@iuc.edu.tr

Geliş tarihi / Date of
receipt: 09.02.2024

Kabul tarihi / Date of
acceptance: 06.05.2024

Atf / Citation: İncesu, O.,
Şahin Bayındır, G. (2024).
Hemşirelik bölümü klinik
eğitimcisi tarafından verilen
sözel geribildirim hemşirelik
öğrencilerinin algılanan stres,
akademik ve klinik öz yeterlilik
düzeylerine etkisi. *BANU Sağlık
Bilimleri ve Araştırmaları
Dergisi*, 6(2), 294-303. doi:
10.46413/boneyusbad.1434659

ÖZET

Amaç: Bu araştırma, eğitimci tarafından verilen sözel geri bildirim hemşirelik öğrencilerinin algılanan stres, akademik ve klinik öz yeterlilik düzeylerine etkisini belirlemek amacıyla yürütüldü.

Gereç ve Yöntem: Tek gruplu ön test – son test tasarım tipinde planlanan bu araştırmanın örneklemini Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği dersini alan ve klinik uygulamasına katılan 25 üçüncü sınıf öğrencisi oluşturdu. Veriler, Kişisel Bilgi Formu, Hemşirelik Lisans Öğrencilerinde Akademik Öz Yeterlilik Ölçeği, Klinik Performansta Öz Yeterlilik Ölçeği ve Geri Bildirim Formu ile toplandı. Veriler sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, minimum, maksimum ve bağımlı örneklem t testi ile değerlendirildi.

Bulgular: Öğrencilerin girişim sonrası Algılanan Stres Ölçeği toplam puan ortalamasının anlamlı derecede azaldığı ($p<0.05$), hemşirelik lisans öğrencilerinde Akademik Öz Yeterlilik Ölçeği ve Klinik Performansta Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puan ortalamasının anlamlı derecede arttığı ($p<0.001$) belirlendi.

Sonuç: Öğrencilere eğitimci tarafından verilen sözel geri bildirim algılanan stresi azaltmada, akademik ve klinik öz yeterliliği artırmada etkilidir. Bu araştırmanın diğer klinik alanlarda uygulama yapan öğrenciler ile tekrarlanması ve farklı geri bildirim yöntemlerinin (yazılı, sözlü, görüntülü) algılanan stres, klinik ve akademik öz yeterlilik düzeylerine etkisinin incelendiği araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Akademik öz yeterlilik, Geri bildirim, Hemşirelik öğrencileri, Klinik öz yeterlilik, Stres

ABSTRACT

Aim: This study was conducted to determine the effect of verbal feedback given by the educator on nursing students' perceived stress, academic and clinical self-efficacy levels.

Material and Method: The sample of this one-group pretest-posttest design study consisted of 25 third-year students who took the Mental Health and Psychiatric Nursing course and participated in the clinical practice. The data were collected with Personal Information Form, Turkish version of the Academic Self-Efficacy Scale, Turkish version of the Self-Efficacy Scale in Clinical Performance and Feedback Form. The data were evaluated by number, percentage, mean, standard deviation, minimum, maximum and paired sample t test.

Results: It was determined that the mean total score of the Perceived Stress Scale decreased significantly ($p<0.05$), the mean total score of the Turkish version of the Academic Self-Efficacy Scale and the mean total score of the Turkish version of the Self-Efficacy Scale in Clinical Performance increased significantly ($p<0.001$).

Conclusion: Verbal feedback given to students by the educator is effective in reducing perceived stress and increasing academic and clinical self-efficacy. It is recommended to repeat this study with students practicing in other clinical areas and to conduct studies examining the effects of different feedback methods (written, verbal, video) on perceived stress, clinical and academic self-efficacy levels.

Keywords: Academic self-efficacy, Clinical self-efficacy, Feedback, Nursing students, Stress

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non Commercial 4.0 International License.

GİRİŞ

Hemşirelik, hemşirelik öğrencilerinin kapsamlı teorik bilgiye ve klinik uygulamalarda yeterliliğe sahip olmalarını gerektiren bir meslektir (Doyle ve ark., 2017). Hemşirelik öğrencisinin yeterliliğini geliştirmek amacıyla planlanan klinik uygulama eğitimlerinin amacı, hemşirelik öğrencilerinin mesleki bilgi ve beceri düzeylerini geliştirmek ve teorik bilgilerini uygulamaya aktarabilmeleri için fırsat sağlamaktır (Lee, Clarke ve Carson, 2018). Klinik uygulama hemşirelik eğitiminin önemli bir parçası olmasına karşın, öğrenciler klinik ortamın dinamik ve zorlu doğası nedeniyle klinik uygulama sırasında genellikle daha fazla stres altındadır (Liang, Wu, Hung, Wang ve Peng, 2019). Yapılan bir sistematik derleme ve meta-analiz çalışmasında intörn hemşirelik öğrencilerinin orta düzeyde strese sahip olduğu belirlenmiştir (Zheng, Jiao ve Hao, 2022). Ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği klinik uygulaması ise klinik ortam ve hasta özelliklerinin diğer klinik alanlardan farklı olması nedeniyle öğrenciler için zorlayıcı olabilmektedir (Van Der Like, Fox, Blackburn ve Chisholm, 2019). Alyousef (2019) tarafından ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği dersi alan öğrenciler ile yapılan kalitatif bir çalışmada; öğrenciler, beceri gereksinimi ve yetersiz bilgi ve eğitimi psikososyal stres faktörleri olarak tanımlamışlardır (Alyousef, 2019). Klinik uygulama sırasında yaşanan stres, öğrencilerin öz yeterlilik algısını da etkilemektedir (Bouih, Nadif ve Benattabou, 2021). Michinov, Robin, Hémon, Béranger ve Boissart (2024) tarafından 1021 hemşirelik öğrencisi ile yapılan bir çalışmada, öğrencilerin %40.4'ünün stres belirtileri yaşadıkları ve öz yeterliliğin stresi azaltan faktörlerden biri olduğu saptanmıştır (Michinov, Robin, Hémon, Béranger ve Boissart, 2024). Öz yeterlilik, bireyin performansına ilişkin öznel yargısıdır (Bouih ve ark., 2021). Yapılan çalışmalarda, hemşirelik öğrencilerinin genel öz yeterlilik düzeylerinin değerlendirildiği (Brocker ve Scafide, 2023), öz yeterliliğin diğer boyutlarından olan akademik ve klinik öz yeterlilik ile ilgili çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Klinik öz yeterlilik, kişinin doğru klinik kararlar verme ve klinik becerileri yerine getirme becerisine ilişkin algıladığı güveni ifade etmektedir (Oetker-Black, Kreye, Davis, Underwood ve Naug, 2016). Abdal, Masoudi ve Adib (2015) tarafından hemşirelik öğrencileri ile yapılan karma metot çalışmada, öğrencilerin orta düzeyde klinik öz yeterliliğe sahip olduğu; klinik

ortam, hemşireler ve eğitimcinin öğrencilerde klinik öz yeterliliği etkilediği belirlenmiştir (Abdal, Masoudi ve Adib, 2015). Hemşirelik öğrencilerinde klinik öz yeterlilik düzeyinin artması akademik başarı motivasyonunun artmasına katkı sağlamaktadır (Motahari, Rahimibashar ve Ghasemnegad, 2020). Bu durum, hemşirelik öğrencilerinin akademik öz yeterliliğinin gelişmesini olumlu yönde etkileyebilmektedir. Öz yeterliliğin bir diğer boyutu olan akademik öz yeterlilik, bireyin akademik görevleri yerine getirme ve akademik hedeflere ulaşma becerisine olan inancını ifade etmektedir (El-Sayed, Mousa ve Abd-Elhamid, 2021). Akademik öz yeterlilik arttıkça öğrencilerin stres düzeylerinin azaldığı (Travis ve Bunde, 2020) ve akademik performanslarının arttığı (Honick ve Broadbent, 2016) belirtilmektedir. Dolayısıyla, akademik olarak kendilerini yetkin hisseden öğrenciler daha az stres yaşamakta ve daha başarılı olmaktadır. Aynı zamanda, öğrencilerin akademik öz yeterliliklerinin oluşumunda psikolojik gereksinimlerinin karşılanması önemli de vurgulanmaktadır (Travis ve Bunde, 2020). Bu noktada, klinik uygulama eğitimi sürdüren klinik eğitimcinin rolü ve klinik uygulama eğitimi boyunca öğrencilere sağladığı geri bildirimler büyük önem kazanmaktadır. Klinik uygulamada geri bildirim, “performans standartları ile öğrenenin sergilemiş olduğu performans karşılaştırılarak öğrenene performans iyileştirmek amacıyla sunulan bilgi” olarak tanımlanmaktadır (Van de Ridder, Stokking, McGaghie ve Ten Cate, 2008). Geri bildirim, iyi bir performansın güçlenmesine, zayıf bir performansın ise geliştirilmesine yardımcı olmaktadır (Partlak Günüşen ve Üstün, 2012). Geri bildirim vermede amaç, teorik bilgi ve klinik uygulama arasındaki ilişkiyi güçlendirmek, beceri gelişimini sağlamak ve bakımın kalitesini arttırmaktır (Howard ve Will, 2018). Geri bildirim bilişsel beceriler, motivasyon ve öz değerlendirme becerileri üzerinde etkili olduğu belirtilmektedir (Johannes ve Haase, 2022). Yapılan çalışmalar, geri bildirim etkisine ilişkin sonuçların geri bildirim türünden bağımsız olduğunu göstermektedir. Örneğin; sözel, görüntülü ve yazılı geri bildirim performans üzerinde benzer düzeyde etkili olduğu belirtilmektedir (Espasa, Mayordomo, Guasch ve Martinez-Melo, 2022). Bunun yanı sıra, Agricola ve arkadaşları (2020) tarafından 128 öğrenci ile yapılan çalışmada, sözel geri bildirim öğrencilerin geri bildirim algısı üzerinde yazılı

geri bildirimden önemli ölçüde daha yüksek bir etkiye sahip olduğu ancak öz yeterliliğin sözlü ve yazılı geri bildirimden farklı şekilde etkilenmediği saptanmıştır (Agricola, Prins ve Sluijsmans, 2020). Bununla birlikte, yazılı geri bildirim yükseköğretimde baskın geri bildirim biçimi olarak göze çarpmaktadır (Agricola ve ark., 2020). Eğitimci tarafından verilen geri bildirim öz yeterlik üzerine etkisi değerlendirilmiş olsa da geri bildirim diğer türlerinden biri olan sözel geri bildirim öz yeterliliğin boyutlarından olan akademik ve öz yeterliliğe etkisine ilişkin çalışmalara rastlanılmamıştır. Bu doğrultuda; bu araştırma, eğitimci tarafından verilen sözel geri bildirim hemşirelik öğrencilerinin algılanan stres, akademik ve klinik öz yeterlilik düzeylerine etkisini belirlemek amacıyla gerçekleştirildi.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü (Tasarımı)

Tek gruplu, ön test – son test yarı deneysel tasarım tipinde yapılan araştırma 2023-2024 eğitim-öğretim yılı güz döneminde gerçekleştirildi. Çalışma, ClinicalTrials.gov’ a kayıt edildi (NCT06207773).

Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın hipotezleri aşağıda belirtilmiştir.

H1: Eğitimci tarafından verilen sözel geri bildirim sonrası hemşirelik öğrencilerinin algıladıkları stres düzeyi azalır.

H2: Eğitimci tarafından verilen sözel geri bildirim sonrası hemşirelik öğrencilerinin akademik öz yeterlilik düzeyi artar.

H3: Eğitimci tarafından verilen sözel geri bildirim sonrası hemşirelik öğrencilerinin klinik öz yeterlilik düzeyi artar.

Araştırma Evreni ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini, İstanbul’da bir kamu üniversitesinin hemşirelik fakültesinde ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği dersine kayıtlı 3. sınıf öğrencileri oluşturdu (n=125). Araştırmanın örneklem büyüklüğünü belirlemede; Yüce ve Muz (2010) tarafından yapılan çalışmada, girişim öncesi belirlenen Algılanan Stres Ölçeği puanı (27.38 + 7.56) ile girişim sonrası puan (22.43 + 6.94) dikkate alındığında, %95 güven aralığında (1- α), %95 test gücü (1- β) ve d= 0.681 etki büyüklüğünde, tek yönlü bağımlı örneklem t testi power analizi sonucuna göre 25 kişinin örnekleme

alınması gerektiği belirlendi. Araştırmanın dahil edilme kriterleri; Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği dersine kayıtlı olmak ve dersin klinik uygulamasına katılmaktır. Araştırmadan dışlanma kriterleri ise çalışmaya katılmaya onay vermemek ve formları eksik doldurmaktır. Araştırmaya katılmaya gönüllü olduğunu belirten 50 öğrenciye veri toplama araçları uygulandı ve öğrencilerin tamamı veri toplama araçlarını eksiksiz doldurdu. Veri toplama sürecinde beş haftalık geri bildirim programına her hafta düzenli katılmayan ve bu süre içerisinde klinik uygulamada devamsızlık yapan 25 öğrenci araştırmadan çıkarıldı ve araştırmanın örneklemini 25 öğrenci oluşturdu. Yapılan post hoc güç analizinde, ölçek puan ortalamaları ve standart sapma değerleri arasındaki fark doğrultusunda etki büyüklüğü (d)=1.36, α =0.05, toplam örneklem büyüklüğü 25 olarak ele alındığında güç analizi sonucunun 0.99 olduğu ve örneklem sayısının yeterli olduğu belirlendi.

Eğitimci tarafından verilen sözel geri bildirim araştırmanın bağımsız değişkenidir. Araştırmanın bağımlı değişkenleri ise Algılanan Stres Ölçeği, Hemşirelik Lisans Öğrencilerinde Akademik Öz Yeterlilik Ölçeği puanı, Klinik Performansta Öz Yeterlilik Ölçeği puanıdır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler, “Kişisel Bilgi Formu”, “Algılanan Stres Ölçeği”, “Hemşirelik Lisans Öğrencilerinde Akademik Öz Yeterlilik Ölçeği”, “Klinik Performansta Öz Yeterlilik Ölçeği” ve “Geri Bildirim Formu” ile toplandı.

Kişisel Bilgi Formu: Katılımcıların yaş, cinsiyet, ağırlıklı genel not ortalaması (AGNO), ikamet ettiği yer, ailenin gelir durumu, çalışma durumu, sigara kullanma durumu, günlük yaşantısında stres algısı, akademik ve klinik uygulama başarısı algısına yönelik toplam 10 sorudan oluşan form araştırmacılar tarafından oluşturuldu.

Algılanan Stres Ölçeği: Cohen, Kamarck ve Mermelstein (1983) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe’ ye uyarlanması Eskin ve arkadaşları (2013) tarafından yapılmıştır. Ölçek, bireyin hayatındaki olayları, durumları ne derece stresli algıladığını “Yetersiz öz yeterlik algısı” ve “Stres/rahatsızlık algısı” boyutlarıyla ölçmektedir. Toplam 14 maddeden oluşan ölçeğin puanlaması 0: Hiçbir zaman - 4: Çok sık arasındadır. Ölçekte 4., 5., 6., 7., 9., 10. ve 13. maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçeğin puan aralığı 0 – 56 arasında olup, yüksek puan bireyin

stres algısının yüksekliğini göstermektedir. Ölçeğin Cronbach's α iç tutarlılık katsayısı 0.86'dır (Eskin ve ark., 2013). Bu çalışmada iç tutarlılık katsayısı ölçek toplamında 0.95 olarak saptandı.

Hemşirelik Lisans Öğrencilerinde Akademik Öz Yeterlilik Ölçeği: Bulfone, Vellone, Maurici, Macale ve Alvaro (2020) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması Uludağ ve arkadaşları (2022) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin "İçsel duygu yönetimi", "Otokontrol davranış", "Dışsal duygu yönetimi" ve "Sosyallik" olmak üzere toplam dört alt boyutu bulunmaktadır. Toplam 14 maddeden oluşan ölçek beşli likert tiptedir. Ölçeğin puan aralığı 14 - 70 arasında olup, puanın yüksekliği akademik öz yeterlilik algısının arttığını ortaya koymaktadır. Ölçeğin Cronbach's α iç tutarlılık katsayısı 0.72'dir (Uludağ, Türkcü, Sercekus ve Özkan, 2022). Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlılık katsayısı ölçek toplamında 0.88 olarak belirlendi.

Klinik Performansta Öz Yeterlilik Ölçeği: Cheraghi, Hassani, Yaghmaesi ve Alavi-Majed (2009) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması Pozam ve Zaybak (2013) tarafından yapılmıştır. Ölçek, toplam 37 madde ve veri toplama, tanılama ve planlama, uygulama ve değerlendirme olmak üzere toplam dört alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin puanlaması %0 = "Emin Değilim" - %100 = "Tamamen Eminim" arasındadır. Ölçek puanının yüksekliği, klinik performansa ilişkin öz yeterliliğin arttığını belirtmektedir. Ölçeğin Cronbach's α iç tutarlılık katsayıları ölçek toplamında 0.98'dir (Pozam ve Zaybak, 2013). Bu çalışmada, iç tutarlılık katsayısı ölçek toplamında 0.99 olarak belirlendi.

Geri Bildirim Formu: Araştırmacılar tarafından hazırlanan formda, kapalı uçlu 5 ve 1 açık uçlu olmak üzere toplam 6 soru yer almaktadır. Katılımcılar kapalı uçlu 5 soruda, diğer klinik uygulamalarda da geri bildirim alma isteğini, eğitimciden klinikte olumlu ve geliştirilmesi gereken yönleri hakkında yeteri kadar geri bildirim alma durumunu, eğitimciden aldığı geri bildirimlerin klinik bilgi, beceri ve stres düzeyine etkisini 0 - 10 puan arasında değerlendirdi. Katılımcılar, açık uçlu soruda ise eğitimciden geri bildirim almanın olumlu ve geliştirilmesi gereken yönleri hakkında görüşlerini belirtti (Onan, Abay ve Odabaşı, 2016; Hotun Şahin ve ark., 2016).

Verilerin Toplama

Araştırma verileri, Kasım 2023 - Ocak 2024

tarihleri arasında toplandı. Klinik uygulamanın ilk gününde öğrencilere "Kişisel Bilgi Formu", "Algılanan Stres Ölçeği", "Hemşirelik Lisans Öğrencilerinde Akademik Öz Yeterlilik Ölçeği" ve "Klinik Performansta Öz Yeterlilik Ölçeği" uygulandı. Araştırmada beş hafta boyunca eğitimci (GŞB) tarafından her bir öğrenci ile yarım saatlik görüşmeler gerçekleştirildi. Sözel geri bildirim veren eğitimci, Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği alanında doktora derecesine sahiptir ve ilgili kurumda altı yıldır klinik uygulamada eğitimci olarak görev almaktadır. Bu görüşme kapsamında eğitimci tarafından; ruhsal durum tanılama, ruhsal bozukluğu olan birey ile gerçekleştirdiği etkileşimin yazılı kaydının terapötik iletişim teknikleri açısından değerlendirilmesi, psikiyatrik belirtiler ve hemşirelik tanılarının saptanması, ruhsal bozukluğu olan bireyin bireyselleştirilmiş bakım planının oluşturulması ve öğrencinin klinik becerilerine ilişkin güçlü ve geliştirilmesi gereken yönlerine ilişkin sözel geri bildirim verildi. Klinik eğitimci tarafından öğrenciye, klinik uygulama vaka çalışmasını tamamladıktan sonra da sözel geri bildirim verildi. Klinik uygulamanın son günü öğrencilere "Algılanan Stres Ölçeği", "Hemşirelik Lisans Öğrencilerinde Akademik Öz Yeterlilik Ölçeği" ve "Klinik Performansta Öz Yeterlilik Ölçeği" ve "Geri Bildirim Formu" uygulandı. Örneklemeye dahil edilmeyen grupta ise, öğrencilerin klinik uygulama deneyimleri, hasta - hemşire etkileşimi ve psikiyatri hemşireliği bakım planları örnekleri doğrultusunda grup tartışması yapılarak ruhsal durum tanılama, terapötik ve non - terapötik iletişim teknikleri, psikiyatrik görüşme, psikiyatrik belirtiler ve psikiyatri hemşireliğinde hemşirelik süreci konuları tartışıldı ve grup geri bildirimleri verildi.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için etik kurul izni (Tarih: 03.10.2023 ve Karar No: 2023/366) ve araştırmanın yürütüleceği kurumdan çalışma izni (31.10.2023-2023/11) alındı. Araştırmaya katılan öğrencilerden yazılı onay alındı. Araştırmada kullanılan ölçeklerin yazarlarından ölçeklerin kullanımı için yazılı onay alındı. Araştırma, Helsinki deklarasyonuna uygun yürütüldü.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (SPSS Inc., Chicago, IL, USA) 21.0 paket programı ile analiz edildi. Verilerin normal dağılıma uygunluk

durumu basıklık – çarpıklık değerleri ile belirlendi (Shao, 2002). Verilerin normal dağılıma uygun olduğu görüldü. Veriler, tanımlayıcı istatistiksel yöntemler (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) ve bağımlı örneklem t testi ile analiz edildi. Ölçeklerin iç tutarlılıkları Cronbach's α ile değerlendirildi. Veriler, %95 güven aralığında ve anlamlılık değeri $p<0.05$ alınarak analiz edildi.

BULGULAR

Katılımcıların Tanıtıcı Özellikleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 21.20 ± 1.11 , akademik genel not ortalaması (AGNO) 3.09 ± 0.33 olup %64'ü ($n=16$) kadındır. Öğrencilerin %60'ının ($n=15$) yurttan kaldığı, tamamının ailesinin gelir düzeyini iyi olarak ifade ettiği, %44'ünün ($n=11$) çalıştığı, tamamının günlük yaşamında stresin normal düzeyde olduğunu ifade ettiği, %24'ünün ($n=6$) sigara kullandığı, %60'ının ($n=15$) akademik başarısını

orta olarak algıladığı ve %52'sinin ($n=13$) klinik uygulama başarısını orta olarak algıladığı belirlendi (Tablo 1).

Katılımcıların girişim öncesi ve sonrası ölçek ve alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılması Tablo 2'de verildi. Buna göre; girişim sonrası öğrencilerin Algılanan Stres Ölçeği toplam puan ve ölçek alt boyutları puan ortalamalarının anlamlı derecede azaldığı ($p<0.05$) belirlendi. Öğrencilerin girişim sonrası Hemşirelik Lisans Öğrencilerinde Akademik Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puan ortalamasının anlamlı derecede arttığı ($p<0.001$), "içsel duygu yönetimi", "otokontrol davranış" ve "dışsal duygu yönetimi" alt boyutlarının puan ortalamalarının anlamlı derecede arttığı ($p<0.001$) saptandı. "Sosyallik" alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı fark görülmedi ($p>0.05$). Öğrencilerin Klinik Performansta Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puan ve ölçek alt boyutları puan ortalamalarının anlamlı derecede arttığı ($p<0.001$) belirlendi.

Tablo 1. Katılımcıların Girişim Öncesi ve Sonrası Ölçek ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Değişkenler		Ortalama $\pm$ SS	Min-Max
Yaş		21.20 ± 1.11	1.11
Ağırlıklı genel not ortalaması (AGNO)		3.09 ± 0.33	2.56 – 3.77
		n	%
Cinsiyet	Kadın	16	64
	Erkek	9	36
İkamet yeri	Yurt	15	60
	Ailemle	10	40
Çalışma durumu	Evet	11	44
	Hayır	14	56
Sigara kullanımı	Evet	6	24
	Hayır	19	76
Akademik başarı algısı	Orta	15	60
	Başarılı	10	40
Klinik uygulama başarı algısı	Orta	13	52
	Başarılı	12	48

Min: Minimum; Maks: Maksimum; Ort: Ortalama; SS: Standart Sapma

Katılımcıların Eğitici Sözel Geri Bildirim Almaya İlişkin Değerlendirmesi

Öğrencilerin tamamı diğer klinik alanlarda da düzenli geri bildirim almak istediklerini belirtti. Öğrencilerin klinikte olumlu ve geliştirilmesi gereken yönleri hakkında yeterli geri bildirim aldıklarına ilişkin verdikleri puanların ortalaması 9.24 ± 1.12 (6-10), geri bildirim klinik bilgi düzeyinin artmasına katkısına verdikleri puanların ortalaması 9.44 ± 1.08 (6-10), klinik

beceri düzeyine katkısına verdikleri puanların ortalaması 9.20 ± 1.38 (4-10) ve stresin azalmasına katkısına verdikleri puanların ortalaması 9.16 ± 1.06 (7-10) olarak saptandı (Tablo 3). Öğrencilerin 15'i eğitici geri bildirimlerinin kendilerini geliştirdiğini ve eksik yönlerini görmesini sağladığını, 8'i klinik uygulamaya ilişkin motivasyonu artırdığını ve 5'i de ruhsal bozukluğu olan bireye ilişkin bakım planının hazırlanmasını kolaylaştırdığını ifade etti.

Tablo 2. Katılımcıların Girişim Öncesi ve Sonrası Ölçek ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyut	Ön-Test	Son-Test	Analiz	
	Ortalama ± SS	Ortalama ± SS	t*	p
Algılanan Stres Ölçeği Toplam	26.08 ± 7.17	23.36 ± 5.18	3.989	0.001
• Yetersiz Öz Yeterlik Algısı	9.68 ± 2.80	8.04 ± 2.30	3.527	0.002
• Stres/Rahatsızlık Algısı	16.40 ± 4.61	15.32 ± 3.57	3.121	0.005
Hemşirelik Lisans Öğrencilerinde Akademik Öz Yeterlilik Ölçeği	58.64 ± 6.35	60.16 ± 5.62	-4.442	<0.001
• İçsel duygu yönetimi	11.60 ± 1.44	12.12 ± 1.23	-2.982	0.006
• Otokontrol davranış	16.04 ± 2.73	16.52 ± 2.23	-3.116	0.005
• Dışsal duygu yönetimi	17.52 ± 2.23	17.92 ± 1.91	-2.191	0.038
• Sosyallik	13.48 ± 1.68	13.60 ± 1.52	-1.365	0.185
Klinik Performansta Öz Yeterlilik Ölçeği	212.92 ± 36.03	349.68 ± 6.15	-20.503	<0.001
• Veri toplama	68.44 ± 11.80	113.28 ± 8.54	-19.653	<0.001
• Tanılama ve planlama	52.20 ± 9.00	85.08 ± 6.35	-20.296	<0.001
• Uygulama	57.68 ± 9.75	94.56 ± 7.05	-20.656	<0.001
• Değerlendirme	34.60 ± 5.83	56.76 ± 4.23	-20.795	<0.001

*Bağımlı örneklem t – testi; SS: Standart Sapma

Tablo 3. Katılımcıların Eğitimciden Sözel Geri Bildirim Almaya İlişkin Değerlendirmesi

Değişkenler	n	%
Diğer klinik alanlarda da düzenli geri bildirim almak ister misiniz?	Evet	25
	Hayır	0
	Ortalama ± SS	Min-Max
Eğitimci tarafından klinikte olumlu ve geliştirilmesi gereken yönleriniz hakkında yeterli geri bildirim aldığınızı düşünüyor musunuz?	9.24 ± 1.12	6 – 10
Eğitimciden aldığınız geri bildirim klinik bilgi düzeyinizin artmasına katkı sağladı mı?	9.44 ± 1.08	6 – 10
Eğitimciden aldığınız geri bildirim klinik beceri düzeyinizin artmasına katkı sağladı mı?	9.20 ± 1.38	4 – 10
Eğitimciden aldığınız geri bildirim klinikte yaşadığınız stresin azalmasına yardımcı oldu mu?	9.16 ± 1.06	7 – 10

Eğitimci tarafından sözel geri bildirim almanın olumlu yönleri:

“Kendimi geliştirmemi sağladı.” (n=15)

“Eksik yönlerimi görmemi sağladı.” (n=15)

“Klinik uygulama için motivasyonumu artırdı.” (n=8)

“Bakım planını hazırlamamı kolaylaştırdı.” (n=5)

Min:Minimum; Maks: Maksimum; Ort: Ortalama; SS: Standart Sapma

TARTIŞMA

Bu araştırmada eğitimci tarafından verilen sözel geri bildirim hemşirelik öğrencilerinde algılanan stres, klinik öz yeterlilik ve akademik öz yeterlilik düzeylerine etkisi incelendi.

Öğrencilerin stres düzeyinin girişim öncesi ortalamasının altında olduğu, girişim sonrası ise yine ortalamasının altında olup girişim öncesine göre anlamlı derecede azaldığı görüldü. Bu sonuçla H1 hipotezi (Eğitimci tarafından verilen sözel geri bildirim sonrası hemşirelik öğrencilerinin algıladıkları stres düzeyi azalır) kabul edildi. Sağlık alanında eğitim alan öğrencilerin (özellikle tıp ve hemşirelik) diğer üniversite öğrencilerine göre daha fazla stresli ve kaygılı olduğu belirtilmektedir (Aloufi, Jarden, Gerdtz ve Kapp, 2021). Çalışmalar hemşirelik öğrencilerinin iş yükü, hasta bakımı, beceri eksikliği (Chaabane ve ark., 2021; Hamurcu ve Terzioğlu, 2022), finans ve eğitim (Ngoc ve Tuan, 2023), öğretim elemanı ve hemşirelerden kaynaklı stres yaşadığını (Ergin, Çevik ve Çetin, 2018) göstermektedir. Literatürde hemşirelik öğrencilerinin stres düzeyine ilişkin farklı sonuçlar görülmektedir. Hemşirelik öğrencilerinin stres düzeyinin ortalamasının altında (Berdida, Lopez ve Grande, 2023), orta (Turan, Durgun, Kaya, Ertaş ve Kuvan, 2019; Onieva-Zafra ve ark., 2020) ve yüksek düzeyde (Ergin ve ark., 2018; Ngoc ve Tuan, 2023) olduğuna ilişkin araştırmalar mevcuttur. Öğrenciler için düşük ve orta düzey stres akademik motivasyonu artırırken yüksek düzey stres, sağlık ve akademik yaşam üzerinde olumsuz etkilere neden olmaktadır (Onieva-Zafra ve ark., 2020). Bu bulgular ışığında öğrencilerin stres düzeyinin ortalamasının altında olması ve girişim sonrası anlamlı derecede azalmış olması sevindirici bir bulgudur. Stres düzeyi pek çok faktörden etkilenebilmektedir. Ancak öğrencilerin tamamı verdiği geri bildirimlerde eğitimci tarafından verilen geri bildirim stres düzeylerinin azalmasına yardımcı olduğunu ifade etmesi nedeniyle stres düzeyindeki anlamlı düşüş eğitimcinin verdiği geri bildirim ile ilişkilendirilebilir.

Araştırmada öğrencilerin akademik öz yeterlilik düzeyinin girişim öncesi yüksek olduğu, girişim sonrası ise anlamlı derecede arttığı görüldü. Bu sonuçla H2 hipotezi (Eğitimci tarafından verilen sözel geri bildirim sonrası hemşirelik öğrencilerinin akademik öz yeterlilik düzeyi artar) kabul edildi. Öğrencilerin akademik öz yeterlilik düzeyinin yüksek olması, öğrencinin

kendisini yeterli görmesi bakımından anlamlıdır. Literatürde hemşirelik öğrencileriyle yapılan çalışmalarda öğrencilerin akademik öz yeterlilik düzeyleri değişkenlik göstermektedir. Bu çalışmanın bulguları ile benzer şekilde öz yeterlilik düzeyinin yüksek (El-Sayed ve ark., 2021; Zhou ve ark., 2022) olduğu çalışmaların yanı sıra orta (Aktaş ve Sançar, 2021; Karahan Okuroğlu, 2022) ve düşük düzeyde (Baykal ve Yıldırım 2020) olduğu çalışmalar da mevcuttur. Akademik öz yeterlilik bireyin akademik bir işi başarabileceğine ilişkin özgüveni ve inancı olduğundan (Bandura, 1993; Bouih ve ark., 2022), bu inancı etkileyen pek çok faktör bulunmaktadır. Bu nedenle bu düzey farklılıkları örneklem gruplarına ilişkin değişkenlerle ilişkili olabilir. Öğrencilerin girişim sonrası akademik öz yeterlilik düzeyinin anlamlı şekilde yükselmiş olması memnuniyet vericidir. Akademik öz yeterliliği etkileyen faktörlerden biri de bireye performansı sırasında başkaları tarafından (eğitimci, akran gibi) geri bildirim verilmesidir (Bandura, 1993; Bouih ve ark., 2021). Çalışma sırasında eğitimci tarafından öğrencilere haftalık yüz yüze görüşmelerle klinik becerilerine ilişkin güçlü ve geliştirilmesi gereken yönlerine yönelik düzenli geri bildirim verilmiş olmasının bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin yarısından çoğunun verdiği geri bildirimde eğitimci geri bildirimlerinin kendilerini geliştirdiğini ve eksik yönlerini görmesini sağladığını ifade etmesi bu sonucu desteklemektedir. Ayrıca bu sonucun öğrencilerin klinik ve akademik başarısını doğrudan etkileyebileceği düşünülmektedir. Klinik öz yeterliliği düşük olan öğrencilerin klinik motivasyonlarının daha düşük olduğu ve hata yapma korkusuyla yeni öğrenmelerden kaçınma eğiliminde olduğu (El-Sayed ve ark., 2021), akademik öz yeterliliği düşük hemşirelik öğrencilerinin malpraktis eğiliminin daha fazla olduğu (Baykal ve Yıldırım, 2020), akademik öz yeterliliği yüksek olan öğrencilerin ise akademik sorunlarla etkili baş ettiği (Yorulmaz, 2019) görülmektedir.

Öğrencilerin klinik performansta öz yeterlilik düzeyinin girişim öncesi ortalamasının kısmen üzerinde olduğu, girişim sonrasında ise anlamlı derecede artarak yüksek düzeye çıktığı görüldü. Bu sonuçla H3 hipotezi (Eğitimci tarafından verilen sözel geri bildirim sonrası hemşirelik öğrencilerinin klinik öz yeterlilik düzeyi artar) kabul edildi. Literatürde hemşirelik öğrencilerinin klinik öz yeterlilik düzeyinin orta (Karahan

Okuroğlu, 2022) ve ortalamanın üstü düzeyde (Pozam ve Zaybak, 2022) olduğu çalışmalar mevcuttur. Öz yeterlilik bireyin yaşam deneyimleri ile yakından ilişkilidir. Birey başarılı oldukça öz yeterliliği artarken; yaşanabilecek başarısız performanslar da öz yeterliliği olumsuz etkileyebilmektedir (Bandura, 1993; Bouih ve ark., 2021). Öğrencilerin klinik öz yeterlilik düzeyinin girişim öncesi de yüksek olması öğrencilerin daha önce de olumlu klinik deneyimler yaşadığını düşündürmektedir. Ancak Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği klinik uygulaması, öğrencinin daha önce karşılaşmadığı bir klinik ortamda uygulama yapma, ruhsal bozukluğu olan birey ile terapötik iletişimi başlatma, sürdürme ve sonlandırma, intihar/kendine zarar verme veya kendine/başkalarına yönelik şiddet riski olan birey ile terapötik iletişim kurma ve bakım verme gibi öğrencinin stres ve öz yeterliliğini etkileyebilecek faktörlere sahip olması nedeniyle diğer klinik uygulamalardan ayrılmaktadır. Bu kriterler göz önünde bulundurulduğunda, öğrencilerin klinik öz yeterlilik düzeylerinin artması oldukça önemli bir sonuçtur. Öğrencilerin, eğitimcinin verdiği sözel geri bildirimlerin klinik uygulamaya ilişkin motivasyonlarını artırdığını ve ruhsal bozukluğu olan bireye ilişkin bakım planı daha kolay hazırlayabildiklerini belirtmeleri, öğrencilere verilen geri bildirimlerin etkililiğini bir kez daha ortaya koymaktadır. Bireyin fiziksel ve ruhsal durumu ve algıladığı stres düzeyi, öz yeterlilik algısı ile yakından ilişkili olup (Bandura 1993; Bouih ve ark., 2021), stres düzeyi arttıkça öz yeterlilik azalmaktadır (Berdida ve ark., 2023). Bu nedenle öğrencilerin algılanan stres düzeyinin azalmasının öz yeterliliğin gelişmesine olumlu katkı sağlayan bir başka faktör olduğu söylenebilir.

SONUÇ

Hemşirelik öğrencilerine eğitimci tarafından verilen sözel geri bildirim Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği klinik uygulamasına katılan hemşirelik öğrencilerinin algılanan stres düzeyini düşürdüğü, akademik ve klinik öz yeterlilik düzeylerini artırdığı görüldü. Bu doğrultuda, diğer klinik alanlarda uygulama yapan hemşirelik öğrencileri ile farklı geri bildirim yöntemlerinin etkinliğinin değerlendirildiği çalışmaların yürütülmesi ve farklı geri bildirim yöntemlerinin algılanan stres, klinik ve akademik öz yeterlilik düzeylerine etkisinin incelenmesi önerilmektedir.

Araştırmanın Etik Yönü / Ethics Committee Approval

Araştırma için İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik onayı alınmıştır (Tarih: 03.10.2023, ve Karar No: 2023/366).

Yazar Katkısı / Author Contributions

Fikir/Kavram: O.İ.; Tasarım: O.İ.; Denetleme/Danışmanlık: O.İ.; G.Ş.B.; Analiz ve/veya Yorum: G.Ş.B.; Kaynak Taraması: O.İ.; G.Ş.B.; Makalenin Yazımı: O.İ.; G.Ş.B.; Eleştirel İnceleme: O.İ.; G.Ş.B.

Hakem Değerlendirmesi / Peer-review

Dış bağımsız

Çıkar Çatışması / Conflict of Interest

Yazarlar araştırmanın yürütülmesinde herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek / Financial Disclosure

Yazarlar araştırmanın yürütülmesi sürecinde bir finansal destek almadıklarını beyan etmiştir.

Teşekkür / Acknowledgments

Çalışmaya katılan öğrencilerimize teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

- Abdal, M., Masoudi Alavi, N., Adib-Hajbaghery, M. (2015). Clinical self-efficacy in senior nursing students: A mixed- methods study. *Nursing and Midwifery Studies*, 4 (3), e29143. doi:10.17795/nmsjournal29143
- Agricola, B. T., Prins, F. J., Sluijsmans, D. M. (2020). Impact of feedback request forms and verbal feedback on higher education students' feedback perception, self-efficacy, and motivation. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 27 (1), 6-25. doi:10.1080/0969594X.2019.1688764
- Aktaş, D., Sançar, B. (2021). Hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırmaya yönelik tutumları ve akademik öz-yeterlilik düzeyleri arasındaki ilişki. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8 (1), 17-22. doi:10.34087/cbusbed. 748244
- Aloufi, M. A., Jarden, R. J., Gerdtz, M. F., Kapp, S. (2021). Reducing stress, anxiety and depression in undergraduate nursing students: Systematic review. *Nurse Education Today*, 102, 104877. doi:10.1016/j.nedt.2021.104877
- Alyousef S. M. (2019). Psychosocial stress factors among mental health nursing students in KSA. *Journal of Taibah University Medical Sciences*, 14 (1), 60-66. doi:10.1016/j.jtumed.2018.11.006
- Bandura, A. (1993). Perceived self-efficacy in

- cognitive development and functioning. *Educational Psychologist*, 28 (2), 117–148.
- Baykal, D., Yildirim, D. (2020). Investigating the effect of personality traits and academic self-efficacies on malpractice tendencies in health college students. *Nigerian Journal of Clinical Practice*, 23 (12), 1721–1727. doi:10.4103/njcp.njcp_677_19
- Berdida, D. J. E., Lopez, V. Grande, R. A. N. (2023) Nursing students' perceived stress, social support, self-efficacy, resilience, mindfulness and psychological wellbeing: A structural equation model. *International Journal of Mental Health Nursing*, 32, 1390–1404. doi:10.1111/inm.1317
- Bouih, A., Nadif, B., Benattabou, D. (2021). Assessing the effect of general self-efficacy on academic achievement using path analysis: A preliminary study. *Journal of English Language Teaching and Applied Linguistics*, 3, 18–24. doi:10.32996/jeltal.2021.3.4.3
- Brocker, A., Scafide, K. N. (2023). Systematic review: Self-efficacy and skill performance. *International Nursing Review*. (Ahead of print). doi:10.1111/inr.12915
- Bulfone, G., Vellone, E., Maurici, M., Macale, L., Alvaro, R. (2020). Academic self-efficacy in bachelor-level nursing students: Development and validation of a new instrument. *Journal of Advanced Nursing*, 76 (1), 398-408. doi: 10.1111/jan.14226
- Chaabane, S., Chaabna, K., Bhagat, S., Abraham, A., Doraiswamy, S., Mamtani, R., Cheema, S. (2021). Perceived stress, stressors, and coping strategies among nursing students in the Middle East and North Africa: an overview of systematic reviews. *Systematic Reviews*, 10 (1), 1-17. doi:10.1186/s13643-021-01691-9
- Cheraghi, F., Hassani, P., Yaghmaesi, F., Alavi-Majed, H. (2009). Developing a valid and reliable self-efficacy in clinical performance scale. *International Nursing Review*, 56 (2), 214-221.
- Cohen, S., Kamarck, T., Mermelstein, R. (1983). A global measure of perceived stress. *Journal of Health and Social Behavior*, 24, 385-396.
- Doyle, K., Sainsbury, K., Cleary, S., Parkinson, L., Vindigni, D., McGrath, I., Cruickshank, M. (2017). Happy to help/happy to be here: Identifying components of successful clinical placements for undergraduate nursing students. *Nurse Education Today*, 49, 27–32. doi.org/10.1016/j.nedt.2016.11.001
- El-Sayed, M., Mousa, M., Abd-Elhamid, E. (2021). Academic motivation, academic self-efficacy and perceived social support among undergraduate nursing students, Alexandria University, Egypt. *Assiut Scientific Nursing Journal*, 9 (24), 76-86. doi: 10.21608/asnj.2021.60460.1112
- Ergin, E., Çevik, K., Çetin, S. P. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin eğitimlerine ilişkin algıladığı stres ve stresle baş etme davranışlarının incelenmesi. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 15 (1), 16 – 22. doi:10.5222/HEAD.2018.016
- Eskin, M., Harlak, H., Demirkıran, F., Dereboy, Ç. (2013). Algılanan stres ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: güvenilirlik ve geçerlik analizi. *Yeni Symposium Journal*, 51 (3), 132-140.
- Espasa, A., Mayordomo, R. M., Guasch, T., Martinez-Melo, M. (2022). Does the type of feedback channel used in online learning environments matter? Students' perceptions and impact on learning. *Active Learning in Higher Education*, 23 (1), 49-63. doi:10.1177/1469787419891307
- Hamurcu, S. Y., Terzioglu, F. (2022). Nursing students' perceived stress: Interaction with emotional intelligence and self-leadership. *Perspectives in Psychiatric Care*, 58 (4), 1381-1387. doi:10.1111/ppc.12940
- Honicke, T., Broadbent, J. (2016). The influence of academic self-efficacy on academic performance: A systematic review. *Educational Research Review*, 17, 63-84. doi:10.1016/j.edurev.2015.11.002
- Hotun Şahin, N., Can, G., Eşkin Bacaksız, F., Kaya, H., Şenyuva, E., Balcı, S., ... Nahcivan, N. (2016). Nightingale İtern Programı Değerlendirme Ölçeği'nin (N-İPDÖ) geliştirilmesi. *F.N. Hemşirelik Dergisi*, 24(3), 143-154. doi: 10.17672/fnhd.22356
- Howard, L., Will, B. (2018). DIGEST: A collaborative strategy for clinical performance feedback. *Teaching and Learning in Nursing*, 13 (3), 141-144. doi:10.1016/j.teln.2018.02.001
- Johannes, C., Haase, A. (2022). The impact of feedback mode on learning gain and self-efficacy: A quasi-experimental study. *Active Learning in Higher Education*, 0(0). doi:10.1177/14697874221131970
- Karahan Okuroğlu, G. (2022). Hemşirelik Öğrencilerinin Klinik Performanslarına İlişkin Öz Yeterliklerinin Akademik Öz Yeterlikleri ve Akademik Başarıları ile İlişkisi: Tanımlayıcı Araştırma. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 14 (1). doi: 10.5336/nurses.2021-83326
- Lee, J. J., Clarke, C. L., Carson, M. N. (2018). Nursing students' learning dynamics and influencing factors in clinical contexts. *Nurse Education in Practice*, 29, 103–109. doi:10.1016/j.nepr.2017.12.003
- Liang, H. F., Wu, K. M., Hung, C. C., Wang, Y. H., Peng, N. H. (2019). Resilience enhancement among student nurses during clinical practices: A participatory action research study. *Nurse Education Today*, 75, 22–27. doi:10.1016/j.nedt.2019.01.004

- Michinov, E., Robin, G., Hémon, B., Béranger, R., Boissart, M. (2024). Protective resources against stress among student nurses: Influences of self-efficacy, emotional intelligence and conflict management styles. *Nurse Education in Practice*, 74, 103849. doi:10.1016/j.nepr.2023.103849
- Motahari, M., Rahimibashar, M., Ghasemnegad, S. (2020). The relationship between clinical self-efficacy and academic achievement motivation in nursing students. *Research in Medical Education*, 12 (2), 10-20. doi:10.29252/rme.12.2.10
- Ngoc, N. B., Tuan, N. V. (2023). Stress among nursing students in Vietnam: Prevalence and associated factors. *International Nursing Review*, 1-7. doi:10.1111/inr.12831
- Oetker-Black, S. L., Kreye, J., Davis, T., Underwood, S., Naug, S. (2016). The psychometric evaluation of the Revised Clinical Skills Self-Efficacy Scale. *Journal of Nursing Measurement*, 24 (1), 166-175. doi:10.1891/1061-3749.24.1.166
- Onan, A., Abay, E., Odabaşı, O. (2016). Öğrenci geribildirimlerinin mesleki beceri eğitimi programı değerlendirmesinde kullanılması. *Kocaeli Tıp Dergisi*, 5(1), 25-32.
- Onieva-Zafra, M. D., Fernández-Muñoz, J. J., Fernández-Martínez, E., García-Sánchez, F. J., Abreu-Sánchez, A., Parra-Fernández, M. L. (2020). Anxiety, perceived stress and coping strategies in nursing students: a cross-sectional, correlational, descriptive study. *BMC Medical Education*, 20, 1-9. doi:10.1186/s12909-020-02294-z
- Özdemir, H., Khorshid, L., Zaybak, A. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik eğitimine ilişkin yaşadıkları stres düzeyinin belirlenmesi. *Turkish Journal of Science and Health*, 1 (2), 20-28. doi:10.5222/HEAD.2018.016
- Partlak Günüşen, N., Üstün, B. (2012). Hemşirelik öğrencilerinin klinik eğitimde verilen geri bildirim yönüyle görüşleri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 15 (3), 197-204.
- Pozam, M., Zaybak, A. (2013). Klinik performansta öz-yeterlik ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 32 (3), 100-117.
- Pozam, M., Zaybak, A. (2022). Hemşirelik Öğrencilerinin Klinik Performanslarına İlişkin Öz-Yeterliklerinin İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 15 (1), 22-29. doi:10.46483/deuhfed.928683
- Shao, A. T. (2002). Marketing research: An aid to decision making. South-Western/Thomson Learning.
- Travis, J., Bunde, J. (2022). Self-regulation in college: The influence of self-efficacy, need satisfaction, and stress on GPA, persistence, and satisfaction. *Current Psychology*, 41, 6185-6195. doi:10.1007/s12144-020-01091-7
- Turan, N., Durgun, H., Kaya, H., Ertas, G., Kuvan, D. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin stres durumları ile bilişsel esneklik düzeyleri arasındaki ilişki. *Jaren*, 5 (1), 59-66. doi:10.5222/jaren.2019.43265
- Uludağ, E., Türkcü, S. G., Sercekus, P., Özkan, S. (2022). Hemşirelik Lisans Öğrencilerinde Akademik Öz Yeterlilik Ölçeği'nin Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11 (2), 434-443.
- Van de Ridder, J. M., Stokking, K. M., McGaghie, W. C., Ten Cate, O. T. (2008). What is feedback in clinical education?. *Medical Education*, 42(2), 189-197. doi: 10.1111/j.1365-2923.2007.02973.x
- Van Der Like, J. J., Fox, H., Blackburn, A., Chisholm, J. (2019). Advocating for mental health nursing care education using a flipped classroom. *Creative Nursing*, 25 (1), 32-37. doi:10.1891/1078-4535.25.1.32
- Yorulmaz M. (2019). Sağlık Yönetimi Bölümü Öğrencilerinde Akademik Öz-Yeterlik Araştırması, *BMIJ*, 7 (1): 172-189 doi:10.15295/bmij.v7i1.1056
- Yüce, E. G., Muz, G. (2020). Effect of yoga-based physical activity on perceived stress, anxiety, and quality of life in young adults. *Perspectives in psychiatric care*, 56 (3), 697-704. doi:10.1111/ppc.12484
- Zheng, Y. X., Jiao, J. R., Hao, W. N. (2022). Stress levels of nursing students: A systematic review and meta-analysis. *Medicine*, 101 (36), e30547. doi:10.1097/MD.00000000000030547
- Zhou, Z., Liu, H., Zhang, D., Wei, H., Zhang, M., Huang, A. (2022). Mediating effects of academic self-efficacy and smartphone addiction on the relationship between professional attitude and academic burnout in nursing students: A cross-sectional study. *Nurse Education Today*, 116, 105471. doi:10.1016/j.nedt.2022.105471